

Sygn. akt II Ca 271/15

POSTANOWIENIE

Dnia 4 maja 2015 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Jarosław Gołębiowski
Sędziowie:	SSO Arkadiusz Lisiecki (spr.) SSR del. Piotr Fal
Protokolant:	st. sekr. sąd. Beata Gosławska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 4 maja 2015 roku

sprawy z wniosku P. J.

z udziałem (...) Spółki Akcyjnej w L.

o ustanowienie służebności przesyłu

na skutek apelacji wnioskodawcy

od postanowienia Sądu Rejonowego w Opocznie

z dnia 28 stycznia 2015 roku, sygn. akt I Ns 253/14

postanawia: oddalić apelację i ustalić, że każdy z uczestników ponosi koszty postępowania odwoławczego związane ze swoim udziałem w sprawie.

Na oryginale właściwe podpisy

Sygn. akt II Ca 271/15

UZASADNIENIE

P. J. wnosił o ustanowienie służebności przesyłu, obciążającej jego nieruchomości położoną w miejscowości S., gmina P. działka (...) na rzecz uczestnika (...) S.A. Oddział (...) o treści wskazanej we wniosku oraz zasądzenie na jego rzecz od uczestnika wynagrodzenia w kwocie 58797,00 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia złożenia wniosku.

(...) S.A. z siedzibą w L. Oddział (...) wnosił o oddalenie wniosku, podnosząc zarzut zasiedzenie służebności gruntowej.

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Rejonowy w Opocznie oddalił wniosek oraz stwierdził, że wnioskodawca i uczestniczka ponoszą koszty postępowania związane ze swoim udziałem w sprawie.

Podstawę powyższego rozstrzygnięcia stanowiły przytoczone poniżej ustalenia i rozważania Sądu Rejonowego.

Wnioskodawca P. J. jest właścicielem działki nr (...) położonej we wsi S. gmina P., dla której w Sądzie Rejonowym w Opocznie prowadzona jest księga wieczysta Kw nr (...) Nieruchomość tę nabył na podstawie umowy darowizny z dnia 08.04.1999 r. Rep. (...) od dziadków B. i W. małżonków R..

Nieruchomość wnioskodawcy położona jest przy drodze krajowej nr (...). Od strony drogi stanowi grunt orny, dalej do rowu łąkę, a za rowem - grunt orny.

Na przedmiotowej działce znajduje się słup linii napowietrznej (...) kV O. M. (aktualnie C. — M.) i fragment tej linii oraz słup i fragment linii napowietrznej (...) kV O. - P. wychodzące ze stacji transformatorowej zlokalizowanej na pobliskiej nieruchomości.

Linia (...) kV biegnie wzdłuż środkowej części działki, lekkim skosem na długości około 3/4 działki. Słup o konstrukcji stalowej, kratowej stoi na łące około środka działki, w odległości około 25-30 m od drogi.

Linia (...) kV zasilająca miejscowych odbiorców biegnie równoległe do drogi. Słup betonowy usytuowany jest na części ornej działki, około 5m od drogi, mniej więcej pośrodku szerokości działki.

Linia napowietrzna (...) kV O. - M. została wybudowana w 1976 r. Wówczas długość linii wynosiła 28.700m, i zawierała 104 stanowiska słupowe. W 1996 r. została wybudowana nowa stacja (...) kV o nazwie (...). Odcinek przedmiotowej linii od stanowiska nr (...) do stanowiska (...) został wybudowany na wspólnej konstrukcji wsporczej z linią M. - O.. Obecnie linia ta nazywa się C. - O.. Linia M. - C. jest częścią dawnej linii M. - O.. W miejscowości S. na działce wnioskodawcy znajduje się stanowisko słupowe nr (...) i w tym zakresie nie było zmian dotyczących przebiegu linii M. -C..

Linia (...) kV została wybudowana w 1971 r. przez Zakłady (...). W dniu 11.12.1971 r. dokonano całkowitego odbioru robót. Urządzenia te zostały przekazane na majątek i do użytkowania ówczesnego Zakładu (...) w dniu 31.12.1975 r.

(...) S.A. z siedzibą w L. Oddział (...), w wyniku przekształceń podmiotowych jest następcą prawnym (...) Okręgu (...) w W..

Zarządzeniem nr (...) Ministra Przemysłu z dnia 16.01.1989 r. z dniem 1 stycznia 1989 r. utworzono przedsiębiorstwo państwowe pod nazwą Zakład (...) w Ł.. Przedsiębiorstwo powstało w wyniku podziału przedsiębiorstwa państwowego pod nazwą (...) Okręg (...) w W. na bazie zakładu: „ Zakład (...) w Ł.".

Aktem notarialnym Rep. A nr (...) z dnia 12 lipca 1993 r. przedsiębiorstwo państwowe pod nazwą Zakład (...) w Ł. przekształciło się w (...) Spółkę Akcyjną Skarbu Państwa, na której rzecz nastąpiło przeniesienie składników mienia przedsiębiorstwa państwowego.

Po kolejnych przekształceniach w dniu 31.08.2010 r. opisany majątek w wyniku przejęcia objęła (...) S.A. w Ł..

Decyzją Wojewody (...) z dnia 19.01.1995 r. nr (...) wydaną na podstawie art. 2 ustawy z dnia 29.09.1990 r. o zmianie ustawy o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości (Dz. II. Nr 79. poz. 464) Zakład (...) w Ł. nabył na mocy prawa, nieodpłatne użytkowanie wieczyste gruntu oznaczonego w ewidencji gruntów nr działki (...), stanowiącego własność Skarbu Państwa oraz własności budynków i innych urządzeń znajdujących się na tym gruncie.

Uczestnik i jego poprzednicy prawni nieprzerwanie od czasu wybudowania obu linii eksploatują urządzenia elektroenergetyczne, w tym posadowione na działce wnioskodawcy. Dokonują koniecznych remontów, konserwacji, przeglądów, oględzin, korzystając w niezbędnym zakresie z nieruchomości obciążonych w zakresie pasa ochronnego dla tych urządzeń.

W ocenie Sądu Rejonowego przedmiotowy wniosek nie mógł zostać uwzględniony wobec skutecznie podniesionego przez uczestniczkę zarzutu zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej swą treścią aktualnie obowiązującej służebności przesyłu.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalony został pogląd o dopuszczalności zasiedzenia służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu.

(...) S.A. Oddział (...) udowodniła zarówno następstwo prawne po swoich poprzednikach, jak też przeniesienie posiadania urządzeń przesyłowych, a zatem zgodnie z art. 176 § 1 k.c. w zw. z art. 292 k.c. mogła zaliczyć do okresu swojego posiadania okres posiadania służebności przez swych poprzedników prawnych, w tym przez Skarb Państwa.

Uczestnik postępowania podnosząc zarzut zasiedzenia służebności przesyłu wskazywał na przeniesienie posiadania przez Skarb Państwa odwołując się do decyzji Wojewody (...) z dnia 19 stycznia 1995 r. wydanej na podstawie art. 2 ustawy z dnia 29 września 1990 r. o zmianie ustawy o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości.

Uwzględniając czas wybudowania linii (...) kV O. - M. oraz linii (...) kV, m.in. przez działkę wnioskodawcy, a następnie nieprzerwany okres posiadania i eksploatacji urządzeń energetycznych i korzystania z nieruchomości obciążonej w zakresie odpowiadającym treści służebności gruntowej przez uczestniczkę i jej poprzedników prawnych stwierdzić należy, że upłynął czas wymagany ustawą do zasiedzenia służebności gruntowej. Przy przyjęciu za uczestniczką 30 - letniego okresu zasiedzenia, termin ten dla obu linii energetycznych upłynął najpóźniej z datą 31.12.2006 r. Zdaniem jednak Sądu meriti wobec istnienia domniemania z art. 7 k.c. i jego niewzruszenia przez wnioskodawcę (art. 6 k.c.) w niniejszej sprawie ma zastosowanie krótszy 20 - letni okres zasiedzenia służebności gruntowej dla posiadaczy w dobrej wierze.

Skuteczne podniesienie przez uczestniczkę zarzutu zasiedzenia służebności gruntowej powoduje skutek prawoniweczący wobec żądania wnioskodawcy. Dlatego wniosek o ustanowienie służebności przesyłu Sąd Rejonowy oddalił.

Wobec takiego rozstrzygnięcia zbędnym stało się przeprowadzenie dowodów dla ustalenia zakresu służebności przesyłu i wysokości wynagrodzenia z tego tytułu. Dlatego wnioski dowodowe stron z opinii biegłych geodety i elektroenergetyka oraz rzeczoznawcy majątkowego Sąd oddalił.

O kosztach Sąd Rejonowy orzekł na podstawie art. 520 § 1 k.p.c.

Pełnomocnik wnioskodawcy zaskarżył postanowienie w całości. W apelacji zarzucił naruszenie poniżej wskazanych przepisów prawa materialnego:

art. XLI ustawy z 23.4.1964 r. - przepisy wprowadzające kodeks cywilny a.l 305 ze zn. 4 K.c. w zw. z art. 292 K.c. w zw. z art. 285 § 1 i § 2 K.c., 172 K.c. i 176 K.c. poprzez błędne zastosowanie wskazanych przepisów i uznanie, iż w realiach niniejszej sprawy doszło do zasiedzenia służebności przesyłu (służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu) w sytuacji gdy prawidłowa ocena stanu faktycznego prowadzi do wniosku, iż brak było możliwości przesłankowego stwierdzenia zasiedzenia służebności gruntowej o treści służebności przesyłu, art. 175 K.c. w zw. z art. 121 pkt 4 K.c. i art. 172§2 K.c. poprzez nieuwzględnienie stanu zawieszenia wymiaru sprawiedliwości w okresie PRL-u; art. 328§2 K.p.c. poprzez niewyjaśnienie podstawy prawnej rozstrzygnięcia, w tym brak przytoczenia konkretnych przepisów prawa, które legły u podstaw uwzględnienia zarzutu zgłoszonego przez Uczestniczkę postępowania o zasiedzeniu służebności gruntowej o treści służebności przesyłu i ostatecznie skutkowały oddaleniem wniosku, i ograniczenie uzasadnienia jedynie do przytoczenia tez orzeczeń Sądu Najwyższego, które jak powszechnie wiadomo nie stanowią źródła prawa.

W konkluzji wnosił o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania z uwagi na konieczność przeprowadzenia postępowania dowodowego. Wnosił również o zasądzenie kosztów postępowania , w tym kosztów zastępstwa radcowskiego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje: apelacja nie jest uzasadniona.

W ocenie Sądu II instancji nie ma racji autor apelacji zarzucając Sądowi Rejonowemu naruszenie wskazanych w niej *expressis verbis* przepisów prawa materialnego oraz procesowego.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego ugruntowane jest stanowisko dopuszczające nabycie służebności odpowiadającej treścią służebności przesyłu (np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13.10.2011 r., w sprawie V CSK 502/ 10; uchwała Sądu Najwyższego z dnia 07.10.2008 r., w sprawie III CZP 89/08 oraz uchwała z dnia 22.05.2013 r., w sprawie III CZP 18/13). Trafnie podniesiono w uzasadnieniu, że w ostatnich latach utrwalona jest jednolita linia orzecnicza potwierdzająca możliwość nabycia przez zasiedzenie służebności gruntowej, która odpowiada treścią służebności przesyłu (art. 292 k.c. w zw. z art. 352 k.c.) nawet wtedy gdy posiadanie rozpoczęło się przed wejściem w życie przepisów wyraźnie normujących to zagadnienie. Sąd I instancji w swym pisemnym uzasadnieniu podkreślił, że to stanowisko w orzecznictwie Sądu Najwyższego podziela. Stanowisko w/w akceptuje także Sąd Okręgowy w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę.

W świetle powyższego zarzut apelanta, że przed wejściem w życie przepisów regulujących służebność przesyłu nie było dopuszczalne zasiedzenia na rzecz przedsiębiorcy służebności gruntowej odpowiadającej treścią służebności przesyłu nie może odnieść zamierzonego skutku.

Nie ma żadnych podstaw do przyjęcia, że posiadanie służebności przesyłowej przez przedsiębiorstwo państwowe przed dniem wejścia w życie przepisów nowelizujących ustawę kodeks cywilny w 1989 r. nie było posiadaniem w rozumieniu art. 352 § 1 k.c. i nie mogło prowadzić do zasiedzenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13.10.2011 r., w sprawie V CSK 502/10).

Zasadnie Sąd Rejonowy podnosi w swym uzasadnieniu, że podstawę prawną do stwierdzenia zasiedzenia służebności gruntowej o cechach odpowiadających służebności przesyłu należy upatrywać w przepisie art. 292 k.c.

Zgromadzone w sprawie dowody zostały poddane ocenie przez Sąd Rejonowy, która jest wszechstronna, szczegółowa i zgodna z doświadczeniem życiowym i zasadami logicznego rozumowania. Ocena dowodów dokonana przez sąd *meriti* nie narusza zasady swobodnej oceny dowodów zdaniem Sądu Okręgowego.

Z poczynionych przez Sąd Rejonowy prawidłowo ustaleń faktycznych wynika, że sporna linia energetyczna (...) kV została wybudowana w 1971 roku, zaś linia (...) kV została wybudowana w 1976 r. Przebieg linii energetycznej nad nieruchomością wnioskodawców poczynając od daty jej wybudowania do chwili obecnej nie został w żaden sposób zmieniony. Linie zostały wybudowane przez przedsiębiorstwo państwowe i przekazane na majątek i do użytkowania Zakładowi (...).

Ustalenia faktyczne w kwestii mającej istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy są prawidłowe, a mianowicie co do charakteru posiadania spornej służebności najpierw przez Skarb Państwa – (...)a następnie jego następców prawnych, zakresu służebności, daty początkowej i czasu trwania tego posiadania, istnienia trwałych widocznych urządzeń w rozumieniu art. 292 k.c. potwierdzających posiadanie oraz braku ze strony właścicieli nieruchomości czynności, które rodziłyby przerwanie biegu terminu zasiedzenia służebności w rozumieniu art. 123 k.c. w zw. z art. 175 k.c., aż do chwili obecnej przez obecnego uczestnika a wcześniej jego poprzedników prawnych, w tym Skarb Państwa. Tak poczynione ustalenia faktyczne wskazują, że w niniejszej sprawie doszło do zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej treścią służebności przesyłu.

Sąd Okręgowy podziela stanowisko Sądu I instancji, że uczestnik postępowania (...) S.A. w L. udowodnił następstwo prawne po swoich poprzednikach, jak też przeniesienie urządzeń przesyłowych.

Do 01.02.1989 r. przedsiębiorstwo państwowe nie mogło nabyć na swoją rzecz służebności przez zasiedzenie z uwagi, na obowiązujący do tego czasu przepis art. 128 k.c.

Skreślenie art. 128 k.c. nie spowodowało przekształcenia przysługujących państwowym osobom prawnym z mocy przepisów kodeksu cywilnego i ustaw szczególnych uprawnień do części mienia ogólnonarodowego, pozostającego

w ich zarządzie. Przekształcenie zarządu w odniesieniu do gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa lub gminy, w prawo użytkowania wieczystego, a w odniesieniu do budynków, innych urządzeń i lokali znajdujących się na tych gruntach w prawo własności, nastąpiło na podstawie ustawy z dnia 29.09.1990 r. o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości (Dz.U. 1990 r., Nr 79, poz. 464). Zgodnie z dominującym stanowiskiem judykatury art. 2 ust. 2 wskazanej wyżej ustawy obejmował także własność urządzeń służących do wykonywania służebności. Jak wynika z poczynionych prawidłowo przez Sąd Rejonowy ustaleń faktycznych Przedsiębiorstwo Państwowe – (...) (będące własnością Skarbu Państwa), który wybudował pierwszą w 1971 r. i drugą w 1976 r. sporne linie energetyczne ulegało przekształceniom. Wykazane zostało w toku postępowania, że uczestnik postępowania (...) S.A. z siedzibą w L. jest jego następcą prawnym (fakt niesporny).

Niezależnie od powyższego podnieść należy, że sąd uprawniony jest uwzględniać fakty powszechnie znane oraz skutki wynikające bezpośrednio ze źródeł powszechnie obowiązującego prawa (art. 87 Konstytucji). Oznacza powyższe, że można uznać za wykazane, bez konieczności udowadniania, zakres, sposób dokonywania i następstwa zmian strukturalnych przedsiębiorstw energetycznych wynikających z ustawy z dnia 05.02.1993 r. o przekształceniach własności niektórych przedsiębiorstw państwowych o szczególnym znaczeniu dla gospodarki państwa (Dz. U. Nr 16, poz. 1059 z późn. zm.), ustawy z dnia 10.04.1997 r. Prawo energetyczne (tekst jedn. Dz. U. z 2012 r., poz.1059 z późn. zm.). Pierwszy z tych aktów prawnych określał zakres następstwa prawnego spółek akcyjnych powstałych w wyniku przekształcenia przedsiębiorstw państwowych, wyznaczając w ten sposób także treść i skutki aktów administracyjnych w postaci zarządzeń Ministra Przemysłu i Handlu, wydawanych na podstawie art. 2 ust.1 pkt 2 oraz art. 5 ust 3. Przekształcenia na jego podstawie dokonywane były z wyjątkami wskazanymi w ustawie, na zasadach i w trybie określonym w ustawie z dnia 13.07.1990r. o prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych (Dz. U. Nr 51, poz. 498 z późn. zm.). Następcstwem prywatyzacji państwowych przedsiębiorstw energetycznych, dokonanej w oparciu o w/w akty prawne, polegającej na powstaniu w miejsce przedsiębiorstw państwowych jednoosobowych spółek akcyjnych Skarbu Państwa, które wstępowały w ich prawa i obowiązki, wszelkie prawa majątkowe i niemajątkowe była sukcesja uniwersalna częściowa. W orzecznictwie i doktrynie przyjmuje się, że skutek ten dotyczył wszystkich praw składających się na przedsiębiorstwo, choćby nie były wskazane w czynności (akcie administracyjnym) jako składniki, także jeżeli strony nie uświadamiały sobie ich istnienia czy przynależności do przedsiębiorstwa. Wyłączenie części z nich wymagało wyraźnego wskazania w akcie przekształcenia (podziału) przedsiębiorstwa państwowego. Oznacza to zaakceptowanie tych zasad także do służebności gruntowych zbliżonych treścią do służebności przesyłu. Służebności gruntowe oraz służebności zbliżone do służebności przesyłu, jako prawa związane z własnością nieruchomości władnącej lub przedsiębiorstwa, nie mogą być przedmiotem samodzielnego obrotu. Służebności zatem przechodzą na następcę albo nabywcę przedsiębiorstwa lub nabywcę urządzeń, o których mowa w art. 49 § 1 k.c. (art. 305³ § 1 k.c.) – por. Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30.01.2014 r., w sprawie IV CSK 252/13; uchwała Sądu Najwyższego z dnia 19.05.1992 r., w sprawie III CZP 49/92, OSNC 1992/11/200; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 08.12.2000 r., w sprawie I CKN 342/00, OSNC 2001/6/96 , uchwała Sądu Najwyższego z dnia 25.06.2008r., w sprawie III CZP 45/08, OSNC 2009/7-8/97).

Powyższe wystarcza już do wykazania przeniesienia posiadania i własności przez Skarb Państwa na rzecz poprzednika prawnego i uczestnika postępowania.

W świetle ustaleń faktycznych poza sporem pozostaje fakt eksploatacji przedmiotowych linii energetycznych i korzystania z nieruchomości wnioskodawcy w celu dokonywania napraw oraz konserwacji i modernizacji przez poprzedników uczestnika oraz jego samego.

Skoro uczestnik wykazał następstwo prawne po Skarbie Państwa to mógł zasadnie podnieść zarzut zasiedzenia spornej służebności.

Trafnie została w ocenie Sądu II instancji przyjęta do biegu terminu zasiedzenia dobra wiara poprzednika prawnego uczestnika. W sprawie niniejszej domniemanie dobrej wiary nie zostało obalone w postępowaniu dowodowym. Nawet

gdyby przyjąć posiadanie Skarbu Państwa w złej wierzy to termin zasiedzenia spornej służebności gruntowej upłynął by w przypadku obu linii najpóźniej z dniem 31.12.2006 r. – art. 172 k.c.

W tym stanie rzeczy zarzut naruszenia przepisów prawa materialnego wskazanych w apelacji nie jest uzasadniony i nie może odnieść zamierzonego skutku.

Zarzut naruszenia przepisów prawa procesowego a mianowicie art. 328 § 2 k.p.c. także nie jest uzasadniony. Jak wynika z treści pisemnego uzasadnienia to Sąd Rejonowy w sposób właściwy wyjaśnił podstawę swego rozstrzygnięcia.

Ponieważ zarzuty apelacji nie są uzasadnione dlatego i na podstawie art. 385 k.p.c. Sąd Okręgowy postanowił jak w sentencji. O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 520 § 1 k.p.c.

Na oryginale właściwe podpisy